

नेपालमा चितवनसँगको सहकार्य

सन् २००७ मा एंडी मिडलटन पहिलोपटक नेपाल गएपछि चितवनसँग सहकार्य शुरु गरे। यो वन्यजन्तु तथा पर्यावरणको क्षेत्रमा साझा लक्ष्य राखी काम गर्ने समूहको संजाल हो । यसका परियोजना स्थलहरू चितवनको मृगकुञ्ज बफरजोन र सीतीदेवी सामुदायिक वन हुन् । यस सहकार्य अन्तर्गत FES ले नेपाली संगठनहरूसँग मिलेर यहाँका बाघ र एक सींगे गैंडाको संरक्षण र संवर्द्धन गर्छ । यी जनावरहरू अवैध शिकार र तस्करीको अवैध दुनियाँमा पर्ने गरेका छन् । त्यसैले स्थानीय समुदाय नै उनीहरूको अभिभावक र संरक्षक बनी रेखदेख गर्नु महत्वपूर्ण छ । विगतमा भन्दा नयाँ सरकारको आगमनपछि बाघ र गैंडाहरू सुरक्षित भएका छन् । तापनि दुबै प्रमुख प्रजातिको पर्याप्त सुविधासम्पन्न वासस्थानको समस्या यथावतै रहेको छ । सहकार्यको योजनामा जनावरको सर्वेक्षण, निगरानी र अनुगमन गर्ने कार्यहरू पर्दछन् । साथै बाघ सिमसार क्षेत्र, गैंडा जलाशय क्षेत्र र अवलोकन टावर निर्माण गरिने छन् । यसले गर्दा सूचक प्रजातिका साथै जैविक विविधतामा सघाउ पुग्नेछ ।

यसबाहेक, नेपालमा FES ले गर्ने कामले स्थानीय बासिन्दालाई वन्यजीवनसँग घुलमिल हुन सघाउँछ । दिगोपन मानसिक रूपमा ठूलो परिवर्तन हो : खासगरी राष्ट्रिय निकुञ्जको नजिक रहने धेरै स्थानीयवासीहरू अक्सर जंगली जानवरहरुबाट आतंकित हुन्थे । FES ले यूनेस्कोको दिगो विकास र Earth Charter International को पर्यावरणीय पूर्णता नीतिहरूलाई अंगालेको छ । बालबालिकाहरू यी मूल्यमान्यताहरूलाई आत्मसात् गर्दै हुर्किन्छन् भन्ने आशा राखी FES ले स्कूलहरूसँग मिलेर पनि काम गर्छ ।

संयुक्त राष्ट्रको घोषणा अनुसार विशेषतः गृह युद्धपछि नेपाल अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको आवश्यकता भएको एक राष्ट्र हो । बेलायत नेपालको हितैषी मित्र र सहयोगी भएको हुनाले FES को सोचाइमा चितवन सहकार्य मार्फत एउटा ब्रिटिश संगठन नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिनिधि बन्न सक्छ। पश्चिमी देशबाट प्राप्त हुने केही आर्थिक र अन्य सहयोगबाट चितवन सहकार्यले संरक्षण र वन्यजन्तुमा ठूलो सफलता पाउने छ । कतिपय स्थानीय व्यक्तिहरू आफ्नो वरपर रहेको वनजंगलको सम्मान गर्न सिकिरहेका छन् । यसले गर्दा उनीहरूले दिगो जीवन कार्यक्रममा रुखविरुवाबाट फसल पाउने छन् । त्यसैले भित्री जंगल र वासस्थानमा कुनै क्षति हुँदैन । दुर्लभ, खतरनाक र आयातित जनावरहरूको वासस्थान नजिकै रहने मानिसहरूलाई उनीहरूकै हितमा संलग्न गराउँदा वन्यजीवनलाई कालान्तरमा फाइदा पुग्छ । नेपालमा गरीबी निवारण हुनु आवश्यक छ किनकि जनावरहरू

एकलै र मानिसविना बाँच्न सकदैनन् । दिगो विकास भनेको प्रकृतिलाई मानवका इच्छा र आवश्यकतामा समायोजन गर्नु हो ।

यस योजनाले वनविनाशसम्बन्धी पछिल्लो नीतिलाई उल्ट्याइ जति बाँकी रहेको छ त्यसलाई बचाउने, रुख उखेलिएको खाली स्थानमा पुनः वृक्षारोपण गर्ने र वन्यजन्तुको वासस्थानलाई सुविधासम्पन्न बनाउने काम गर्छ। हामीले आशा गरेका छौं कि पहिलेभन्दा धेरै बढी जनावरहरु अंततः यी क्षेत्रमा बस्नेछन् ।

भविष्यमा यो सहकार्य Terai Arc Corridor को रूपमा विकसित भइ चितवन जिल्लाको अलावा बर्दिया र शुक्ला फाँट राष्ट्रिय निकुञ्जमा विस्तारित हुनेछ । एवं रीतले भारत र जिम कोर्बेट राष्ट्रिय निकुञ्जमा पनि काम गरिनेछ । यो Corridor लाई वास्तविकतामा परिणत गर्न धेरै परिश्रम गर्नु पर्ने कुरा FES लाई राम्रोसँग थाहा छ । Terai Arc Corridor परियोजनामा चितवन सहकार्यमा संरक्षित सबै जनावरहरु स्रोत प्रजाति बन्नेछन् । यहाँका केही जनावरहरु अरु क्षेत्रमा संरक्षित रहेका भिन्नै प्रजातिका जनावरहरूसँग link up गर्नेछन्।

नेपाली दूतावासले FES ले नेपालमा गरेको कामलाई मान्यता दिएको छ । यसबाहेक झविन्द्र अर्यालज्यूले औपचारिक रूपमा फाउंडेशनको 'The Land of the Tiger' र 'Himrain' सहितको फोटोग्राफिक प्रदर्शनी अवलोकन गर्नुभएको छ । त्यसपछि नयाँ राजदूत सुरेशराज चालिसेले पनि सन् २०१० मा FES को 'जैविक विविधताको अन्तर्राष्ट्रिय वर्ष' प्रदर्शनीको अवलोकन गर्नुभयो।

यदि तपाईं चितवन सहकार्यमा मद्दत गर्न चाहनुहुन्छ भने कृपया सहयोग पेजमा जानुहोला अथवा हामीलाई ईमेल लेख्नुहोला ।